



BERILO JUGOSLOVANSKEGA ODBORA IZ ITALIJE

RAZOVICA

Pošilja slovenskim vojakom

IVAN UČENIKOV

„Jugoslovanski Glasnik“ KAIRO

Midan Ibrahim Pasha št. 42-III

SREDNJI VZHOD

Št.5

1. NOVEMBRA 1941.

VSEH MRTVIH DAN

Še nikoli v svoji zgodovini ni slovenski narod s tako grenkostjo in bridkostjo praznoval VSEH MRTVIH DAN, kakor pa se je to zgodilo danes, 1. novembra 1941. leta. Danes je preteklo polnih 30 tednov od onega strašnega nodeljskega jutra, ko so germanske ujede priletele nad Beograd in sipale smrt na mirne in pobožne vernike, ki so hiteli k jutranji službi božji.

Istega dne se je germanska podlost zgrnila tudi nad našo slovensko Štajersko, da pomori in pokolje neoboroženo slovensko ljudstvo. Strašne so bile žrtve nemškega divjaštva. Cele slovenske vasi so požgale, pomorile in izropale germanske druhali. Na sto in tisoče svežih grobov je zagrnila dobra slovenska zemlja; na stotine slovenskih domov je upepelil barbar in v potokih so lile solze slovenskega gorja.

Samo nekaj dni je preteklo od onega usodnega 6. aprila in že se je na drugem delu Slovenije oglasil zahrbtni in hinavski laški prisklednik, da ne bi bil prikrajšan za bestijalne orgije in kanibalski ples svojega vandalskega zaveznika. Tudi tu so rasli slovenski grobovi po vzorcu Gortana in tovarišev. Krvavi 6. april pa žal ni ostal osamljen. Dnevi gorja, krvi in solza se vrstijo drug za drugim do današnjega dne...

Vseh mrtvih dan. Skromne, drobčkane svečke plamtijo na slovenskih grobovih po širni domovini, pomandrani in opustošeni; napojeni s solzami slovenskih mater in s krvjo slovenskih sinov. Majhne, komaj vidne trepetajo slovenske lučke v strahu pred sovražnimi banditi. Na razoranih obrazih slovenskih mater pa polzijo debele solze; od dela in truda izžuljene dlani stiskajo drobne glavice slovenskih otrok - sirot. Pritajeni jok in zadušeno hlipanje moti mrtvaški mir na božji njivi.

Vseh mrtvih dan. Ob svežem grobu stoji upognjen slovenski oče, trpi. Srepro motri temno slovensko zemljo, ki pokriva truplo njegovega ustreljenega sina. Ko so se ustavila suha ustna ob zadnjem očenašu za mir in pokoj sina junaka, zašepeče dobra slovenska zemlja: Ali naj bo to grob slovenske ljubezni? Ali naj bo to grob slovenske zavesti? Grob slovenske svobode, slovenskega odpora in slovenske volje do življenja? Ne, slovenski oče, to je grob slovenskih žrtev za svobodo in vstajenje Velike domovine, ki bo vstala krepka in močna in ki bo razpela svoja krila od Nadiže in Gospe Svete do madjarskih ravnin, do Črnega in Egejskega morja...

Grobovi tulijo in vas je strah, krvoloki...

VEČER JUGOSLOVANSKE PESMI

Jugoslovanski odbor iz Italije priredi, v opomin na invazijo Lahov v našo zemljo, dne 10. novembra t.l. od 20. do 24.45 ure na radiju Kairo "VEČER JUGOSLOVANSKE PESMI" z naslednjim sporedom: 1) Govor; 2) "TRIGLAV" - poje mešani slovenski pevski zbor; 3) "SOJČICE, DEVOJČICE" - poje g.a B. Gilmar; 4) "V" - pesem zmage - poje vojaški kvintet; 5) "HEJ TRUBAČU" - slovenski mešani pevski zbor; 6) "LJULJALA MATKA" - poje g.a B. Gilmar; 7) "OJ DOBERDOB" - poje vojaški kvintet; 8) "SOČI" - recitira mala Maričica Zornova; 9) "TIČEK", "KUKAVICA", "ŽALOST" - poje g.a B. Gilmar; 10) "U BOJ" - poje slovenski mešani pevski zbor; 11) "TAMO DALEKO" - poje voj. kvintet; 12) "BILJANA PLATNO BELJAŠE" - poje g.a B. Gilmar; 13) "KORAČNICA PRVEGA BATALJONA KR. GARDE", "IZ BRATSKOG ZAGRLJAJA" - poje slov. mešani zbor.

Otvoritev koncerta pričenja s sviranjem jugoslovanske državne himne - prosimo gg. oficirje, da omogočijo vojakom poslušanje radijskega koncerta, ki naj bo prva manifestacija jugoslovanske volje za vstajenje in razširjenje naše domovine v boljši prihodnosti.

KAJ JE NOVEGA V DOMOVINI?

Italija čedalje bolj zori. Štirje zaporedni nočni napadi angleškega letalstva na Neapel so povzročili v notranjosti, posebno pa v Rimu strašno razburjenje. Čeravno se je laški generalni štab potrudil, da pokaže v svojih poročilih o teh napadih, čim več mirne krvi, so italijanske množice le naslutile, kaj se je pravzaprav zgodilo v Neapelu. Potniki, ki so bili podobni beguncem, so v Rimu povedali resnico. Pripovedovanja so šla od ust do ust in tako se je zgodilo, da so že po naravi precej vročekrvni Rimljani pričeli fizično napadati na ulicah nemške agente, ki jih po Rimu kar mrgoli. Rimljani namreč obdolžujejo Nemce, da so oni krivi njihove sedanje nesreče. Opazovalci pravijo, da bo Italija v kratkem podobna Franciji, če se bodo taki slučaji nadaljevali. Kaj se dogaja v Franciji vemo, ker se tam dogaja vse ono, kar delajo nemške beštije po ostali zasedeni Evropi.

Mussolini izgublja vidno na svoji oblasti, celo med lastnimi pristaji je skopnela vera vanj. V notranjosti vre, posebno med delavskimi krogi. Fašistovskim plačencem se sušijo dohodki zaradi naraščajoče draginje in splošnega pomanjkanja. Življenje pravi, da so domači hlapci prvi med tistimi, ki zagodrnjajo, če se gospodarju slabo godi. In Mussolinijevi hlapci so bili močno razvajeni. Poklicna propaganda Mussolinijevcev je poskušala uprizoriti nekaj, kar bi dvignilo Mussolinijevo že popolnoma skrahirano priljubljenost. Iz ropotarnice so privlekli že precej plesnivo modlo atentatov, ki se je nekoč v Bolonji in tudi v Rimu kar dobro obnesla. Izmislili so si atentat na Mussolinija, ker so trdno računali, da se bodo zopet našle usmiljene Italijanke, ki bodo diktatorja pomilovale in mu delale reklamo. Poskus z atentatom pa se je slabo obnesel. Laške solze so se v zadnjem času za Dučerja popolnoma posušile. Dogodilo se je ravno nasprotno od tistega, kar so pričakovali. Babnice niso jokale, pač pa kričale in zmerjale "atentatorje", da take stvari tako slabo pripravljajo.

Po ponesrečeni ekspediciji, o kateri smo poročali v zadnji številki, se je položaj rimskega diktatorja še poslabšal. Nemčiji vse te tegobe niso ostale nepoznane. Hitler je nemudoma poklical v Berlin grofa Ciana, da ga pošteno prime za ušesa. Hitlerju so pošteno podkurili po vsej zasedeni Evropi. Poročila o atentatih na nemške oficirje in nemške vojaške kar dežujejo v Berlin. Sabotaže in upori so na dnevnem redu. V Jugoslaviji, Grčiji, na Francoskem, v Belgiji, na Nizozemskem, na Norveškem na Poljskem in Češkem, povsod teče kri v potokih, povsod pokajo peklenški stroji, letijo v zrak mostovi, se sabotira nemška oboroževalna industrija, zbirajo se borci proti okupatorjem in organizirajo upori. Sedaj pa prihaja na vrsto še Italija. Hitler izgublja živce, njegova histerija ne pozna več mej. Ribbentrop je grofa Ciana temeljito vzel v roke. Povedal mu je, da če bodo v Italiji delali komedije, bo firer tudi tam napravil "red". Ciano je s pošteno umito glavo pridrvel v Rim in dučeru sporočil, da so v Berlinu strašno hudi. Kaj storiti?

Po zelo dolgem molku je rimski "afriški imperator" stopil zopet na govorniški oder. Z vseh krajev Srednje Italije so zbobnali v Rim, v torek 27. oktobra vse "pravoverne fašistovske podrepnike". In v resnici rimska volkulja, ki je v Abesiniji dobila steklino je zarjavela v popolnanskih urah, pred praznikom "zmage Vittorio Veneto". Ali Mussolinček je bil hripav tega dne. S sidolom "laškega junaštva" je poskušal očistiti že tako strahovito zarjavelo os in s pilo nemškega divjštva odstraniti najnevarnejše razpokline. Hripavo je lajala stekla volkulja, grozila tako, da so se celo v Ameriki ustrašili, kajti Mussolinček jim je povedal, da misli uničiti Ameriko; kako to je seveda pozabil povedati. Najbrže misli Amerikance izstradati s svojo "hrabro in neustrašno floto". Kaj bo, kaj bo - pravijo v Ameriki - če se Brdavs ne ukroti. No, mi mislimo, da tako hudo ne bo, saj to niti Brdavsček ni...

V Italiji se pošteno smejejo rimskim grožnjam, saj vedo iz težkih preizkušenj koliko so vredne laške grožnje, posebno, ker je Mussolinček kašljal na predvečer obletnice, ko je njegova junaška tragikomedija v Grčiji stopila na pozornico laških vojaških blamaž.

V Berlinu ne kažejo posebnega veselja nad rimskim govorom, posebno neumno se jim zdi, da se je Mussolinček spomnil Amerike, ki povzroča Hitlerju prav resne skrbi. Saj je vsemu svetu znano, kako se Amerika igra s svojo neutralnostjo in kako temeljito vleče predsednik Roosevelt Nemce za nos. Sam Hitler si ne upa niti mrdniti proti Ameriki, ta-le laški krotnik pa se korači, kakor da je vola požrl, tako pravijo v Berlinu. Verjetno je, da je bil to zadnji govor diktatorčka, kajti ure Mussolinijeve slave so štete, seštel jih je Hitler.

TIHI JUNAKI

Glavni cilj bitke za Atlantik je zavarovanje in vzdrževanje prometa z britanskim otočjem, ki je najmogočnejša trdnjava vseh časov. Tega so se Germani zavedali, ko so že drugič v svetovni zgodovini napovedali smrt angleškemu cesarstvu. Strahotno nemško oboroževanje ni bilo preračunano samo na evropsko kopneno zemljo, pač pa je nemška industrija izmišljala uspešna orožja, s katerim so mislili podjarmiti Anglijo. V tem svojem računu pa se je Hitler bridko prevaril. Njegovi agentje so ga prepričevali, da je britanska mornarica zastarela, da bodo proti germanskim pomorskim izumom angleški admirali enostavno položili orožje in da bo v tej vojni Anglija sploh drugovrstna vojna sila, med nemškimi nasprotniki. Ta Hitlerjeva prevara je morda največja zmota v nemških napadalnih načrtih.

V veliki bitki za Atlantik se borijo možje, ki nikdar v svojem življenju niso oblekli vojaškega kroja in vendar vemo iz nešteti junških podvigov angleških trgovskih mornarjev, da znajo sukati orožje z isto natančnostjo in sigurnim uspehom tako proti sovražnim letalom, kakor tudi proti nemškim podmornicam. Številni so slučajji, da je trgovska ladja potopila sovražno podmornico in da so mornarji trgovske mornarice sestrelili sovražno letalo.

O vseh teh dogodkih so poučeni vodilni krogi angleške vojne mornarice s suhimi poročili in le redko pride kaka vest v širšo javnost.

V pisarni pomorskega nadzornega urada sem srečal nekoč - tako pripoveduje vojni poročevalec nekega svetovnega lista - kapitana trgovske ladje. Bil je to majhen, neznamenit možiček, ki bi ga človek pri povrnem pogledu smatral za nekega pristaniškega delavca. Bil je v civilni obleki, edino značka iz bele kovine z napisom MN (Merchant Navy) ga je izdajala, da je pripadnik ogromne vojske, ki je na kopnem tako malo priznana.

Kapitan je prinesel poročilo, da je na svoji poti potopil sovražno podmornico in to tako kakor bi dejal, da je ujel morskega soma.

Podmorski častnik je pri teh besedah vstal rekoč: "Torej, kapitan, vi ste potopili podmornico!" Krepko mu je stisnil desnico v pozdrav in v znak čestitanja. Z debelimi prsti in z največjim ravnodušjem je kapitan segel v žep, privlekel iz njega kuverto, jo odprl in izročil polo papirja časniku. "Da" je še pristavil "dali smo ji pot; tu je poročilo." Poročilo se je glasilo tako-le: "Prvi častnik je zapazil pred nami na levi strani sumljivo mračno ladjico. Ko sem prispel na most, sem takoj spoznal, da imamo na nekaj sto metrov pred seboj, sovražno podmornico. Takoj smo alarmirali posadko in v trenutku so bili možje pri topovih. V prvem trenutku sem se hotel s kljunom ladje zariti v podmornični bok, ali hitrost ladje je bila premajhna. Pričeli smo streljati s strojnica-mi na poveljniškem mostu, medtem pa smo obrnili ladjo tako, da smo mogli streljati tudi s topom. V mračnem dimu sem opazil, da fosforne krogle iz naših strojnic odskakujejo od trupa podmornice.

Medtem se je javil tudi naš veliki top, ki je streljal na oddaljenost 200 metrov. Že prvi topovski strel je zadel podmornico na njenem najbolj občutljivem delu - točno izpod poveljniškega stolpa. Podmornica je na mah izginila pod površino, toda že čez nekaj minut se je zopet pokazala. Odprli smo ogenj iz vseh cevi in jo zopet zadeli v živo. V nekaj trenutkih se je podmornica nagnila in se pričela naglo potapljati. Še enkrat se je njen nos dvignil visoko nad vodo, nato pa je podmornica izginila za vedno. Počasi se je bližalo sivo jutro in vrnili smo se v našo staro smer potovanja. Vsi mornarji pri topovih so se pokazali odlični in skoro ni bilo strela, ki ne bi zadel v polno. Sovražnik sploh ni prišel do časa, da bi odgovoril na naš ogenj."

"Odlično, kapitan, dobro delo ste opravili" je dejal pomorski častnik, nato pa pričel z izpraševanjem: "Kakšna je bila podmornica? Ali je bila oborožena s topovi in kje so bili nameščeni? Kako je bila pobarvana? itd.

Po vseh teh vprašanjih in odgovorih si je pomorski častnik ustvaril zanesljivo sliko sovražne podmornice, kar je sicer majhen, vendar zelo važen drobec v mreži poizvedovanj za one, ki vodijo bitko za Atlantik.

O junaškem podvigu posadke pa javnost ni zvedela ničesar, ker bi tako sporočilo moglo poslužiti sovražniku, ki bi namesto izgubljene podmornice, poslal svežo.

Stari kapitan je tiho pozdravil in odšel. Njegov korak je bil vsakdanji, čeravno je domovini in narodu dopolnil veliko delo. Mogoče bo enkrat pozneje s ponosom nosil odlikovanje hvaležne domovine.

OKLOPNA VOZILA

V ogromnih delavnicah vrvi na tisoče mož in žena okrog veličastvenih kovinskih orjakov, ki človeku - ob pogledu poženejo pošteno porcijo strahu v kolena.

Gradnja oklopnih vozil je v mnogem podobna gradnji poslopji, čepravno bi človek mislil, da se tanki proizvajajo na isti način kakor pa ostala motorna vozila. Napol dovršen tank je nepremakljiv nestvor, medtem ko izgotovijo avtomobil takorekoč med potjo.

Ameriški izumitelj Taylor je že pred prvo svetovno vojno pogruntal poseben način proizvodnje motornih vozil in so ta njegov izum pozneje prenesli tudi še na nekatere druge industrijske izdelke. Avtomobilski kralj Amerike, Henry Ford je Taylorjev način "delitve dela" uvedel v svoje obrate in je proizvodnja dobila po njem tudi svoj tehnični naziv "fordizem". G. Taylor je prišel do svojega odkritja na zanimiv način. Ko je posedal včasih po kuhinji in opazoval svojo ženo pri njenih vsakdanjih gospodinj-skih opravilih, je zapazil naravnost razkošno potratno časa. Da bi njegova brhka soproga zavrela pol litra mleka - je opazil G. Taylor - je uporabila 30 najrazličnejših telesnih gibov, od katerih pa je bilo komaj pet v resnici neobhodno potrebnih. G. Taylor je s svojimi opazovanji nadaljeval pri rokodelcih in prišel do neverjetnega zaključka, da napravljajo ti ljudje pri svojih strokovnih opravilih 92% nekoristnega dela.

Pri gradnji avtomobilov so v teh časih uporabljali določeno število mehanikov in kovinarjev, ki so posamezne dele kovali sami ali pa so jih prejeli iz raznih oddelkov tovarne. To se je dogajalo tudi v znamenitih tovarnah Henryja Forda v Detroitu v Ameriki. Henry Ford, ki ni samo eden najbogatejših ljudi na svetu, ampak tudi velik mislec, je izračunal, da bodo njegovi avtomobili za polovico cenejši, če bo odpravil vsa nekoristna dela. To stvar si je zamislil tako-le:

V dolgi vrsti je postavil drugega za drugim toliko delavcev kolikor je sestavnih delov pri avtomobilu. Vsakega je izvežbal za tisto delo, ki ga bo pri novem postopku opravljal. Ob vrsti delavcev so zgradili v primerni višini posebno napravo, ki jo imenujejo strokovnjaki "tekoči trak". Ta trak sestavljajo debele jeklene plošče. Trak je tekoč, to se pravi, da se z določeno brzino premika ob vrsti delavcev. Sestava, t.j. montaža avtomobila poteka tako-le: Prvi delavec postavi na trak, recimo prvo os, drugi drugo os, tretji montira majhen del kolesja itd. Vsak delavec napravi določen gib in to hitro in spretno, kajti trak potuje dalje. Če delavec zamudi, ali ni v celoti izvršil določenega dela, dobi od paznika "črno piko" in ob koncu te dneva se mu določen znesek odtrže za plačo kot kazen za neizgotovljeno delo. Če se take zamude in malomarnosti ponavljajo, delavca odpustijo. Ko napravi avtomobil, ki se spotoma stalno spopolnjuje nekaj kilometrov dolgo pot ob vrsti delavcev, je gotov. Zasede ga pripravljen vozač, da napravi z novopečenim vozilom prvo poskusno vožnjo. Današnje Fordove tovarne potrebujejo za dovršitev limuzine V8 komaj pičlih 11 minut.

Če bi mogli Amerikanci proizvajati tanke po tem načinu, bi jih izdelali vsak mesec 500.000, in bi bila sedanja vojna v nekaj tednih končana. Na žalost, pri tanku, ki tehta od 6 do 60 ton, to ne gre. Pred nekaj dnevi so sicer poročali iz Amerike, da je svetovna tovarna "Chrysler Corporation" v Detroitu uvedla za lahke tanke proizvodnjo na tekočem traku in da dobavlja ta tvornica popolnoma izgotovljene tanke v 48 minutah, vendar velja to le za tanke, ki tehtajo 6 ton.

Rekli smo že, da je gradnja tanka podobna gradnji velike stavbe. Srednji oziroma teški tank ostane ves čas gradnje na določenem mestu. Okrog njega je postavljeno ogrodje in številna teška dvigala, ki dvigajo močne oklopne plošče, ki jih delavci prikujejo na jeklena ogrodja oklopnega vozila. Vsak tank ima okrog 6200 sestavnih delov in vso to množino je treba pripraviti do gradbenega mesta. Sestavni deli se izdelujejo v posebnih delavnicah, ki so včasih zelo oddaljene od samega prostora montaže.

Zelo važno je, da posamezni oddelki pravočasno dobavljajo z vso natančnostjo izgotovljene dele. 50.000 opravil je potrebnih, predno je jekleni orjak gotov. Nekateri sestavni dele mora montirati po ducet delavcev, posebno velja to za dviganje in prikovičenje težkih jeklenih plošč, s katerimi so obdani oklopnjaki. Druga dela so izredno delikatna in bi pogreška enega samega delavca lahko povzročila ustavitev dela in s tem veliko zamudo.

V proizvodnji oklopnih vozil so danes v velikem zaposlene ženske. Za nekatera dela je ženska mnogo spretnejša od moškega. Ameriški tank ima 1900 zakovic, zato si lahko predstavljamo važnost tega dela. V nameš-

čanju zakovic so se ženske izkazale kot prav posebno spretne. Za polovico manj zakovic so polomile in imajo zato danes v tem poslu monopol.

Ko dobi tank popolno zunanjo oblogo, t.j. dno, stranice in vrtilni stolpič, namestijo motor in šele nato znano vretenčasto gosenico s katero se tank pomika naprej. Posebne gibalne naprave omogočajo tanku, da v trenotku lahko spremeni smer vožnje. Gibljivi deli gosenice delujejo popolnoma neodvisno drug od drugega. Ko so vsi ti deli priitrjeni, pregledani in preizkušeni je tank gotov za start. Uporaba pogonskega sredstva pri tanku se računa tako, da povečamo koliko kilometrov lahko napravi z enim galonom pogonskega sredstva.

Ko je kovinski orjak sposoben za samostojno kretanje, namestijo še radijsko sprejemno in oddajno postajo ter ga primerno oborožijo. Na njegovem mestu pričnejo takoj z gradnjo naslednjega oklopnega vozila.

Izgotovljen tank mora napraviti še trdo preizkušnjo. Posebno izbrani vozači in strokovnjaki ga vzamejo v roke in z njim temeljito predelajo vse tiste naloge in opravila, ki jih bo moral tank napraviti v sovražnih vrstah. Posamezne tovarne imajo za to posebna ozemlja, kjer se tanki prekucujejo kakor na fronti. Ko so oklopna vozila prestala tudi to zadnjo preizkušnjo, jih vkrcajo in odpošljejo na Angleško, na Bližji vzhod ali pa v Rusijo.

Prvi tanki so bili zgrajeni v Veliki Britaniji 1.1916. Ti prvi vzorci pa niso navdušili niti častnikov niti vojakov. Posadke v teh doslej še ne videnih, neročnih železnih zabojih bi se kmalu zadušile že pri prvih poskusih. Dim je dušil posadko, neznosna vročina je vladala in ljudem je primanjkovalo zraka v teh pošastnih kotlih. Največja hitrost teh prvih oklopnih vozil je znašala komaj dva kilometra na uro. Za vsako spremembo smeri so morali ustaviti vozilo. Angleško vojno ministrstvo je uporabo novega izuma odklonilo. Ti prvi vzorci niso zmogli meter visokih zaprek in v močvirnatem svetu so bili neuporabni.

Našel pa se je mož na Angleškem, ki je spoznal - kljub začetnim pomanjkljivostim - da pomenijo nova vozila popoln preobrat v načinu vojskovanja. V duhu je gledal številne tanke, ki neovirano režejo sovražne vrste in krepko odločajo v najpomembnejših bitkah. Bil je to današnji angleški ministrski predsednik Winston Churchill, ki je bil v prvi svetovni vojni minister za municijo. Nič ni spraševal parlamenta niti Vojnega sveta, pač pa se temeljito lotil dela. Ne da bi imel potrebna pooblastila, je na lastno pest naročil v angleških podjetjih 18 oklopnih vozil, ki so medtem doživele nekaj pomembnejših spopolnitev. 70.000 angl. funtov je riskiral in uspel.

Nekega pomembnega novemberskega jutra leta 1917 je Winston Churchill nestrpno pričakoval vesti iz fronte. Prvič so na bojišču uporabljali njegove tanke. Javili so mu, da so oklopna vozila v nekaj urah spremenila lice bojišča. V sovražnih vrstah so tanki napravili 10 kilometrov široko vrzel in pognali sovražnika iz strelskih jarkov pri mestu Cambrai na Francoskem. To je bila prva zmaga.

Hitrost oklopnih vozil se je od prvih skromnih začetkov dveh kilometrov na uro, dvignila na 80 km pri najnovejših angleških modelih. Današnji teški tank igranje premaga solidne prepreke. Posadke niso več izpostavljene nevarnosti, da se zadušijo. Po trdem frontnem delu so fantje bolj sveži od njihovih pešadijskih tovarišev.

Pred kratkim je angleški tank pri Tobruku brez vsakršne škode prenesel sedem polnih topovskih izstrelkov sovražnika. Nove iznajdbe kovinske industrije so zamenile težko jeklo z zlitinami, ki so lažje in obnem odpornейše od čistega jekla.

Teški tank stane danes okrog 6 milijonov naših dinarjev, srednji 4 milijone, lahki pa okrog 3 milijone dinarjev.

Že zadnjič smo povedali, da je Amerika v proizvodnji tankov stopila v prve vrste svetovne produkcije. Mnogo vzorcev so preiskusili, zmagajo pa je odnesel model M3, ki je težak 23 ton in ga Amerikanci imenujejo "okovani plazilec". Ta tank spada po svoji kakovosti med srednje tanke, čeravno ima vse prednosti teškega tanka. Uporaben je v vsakem terenu. Ne ustraši se tankovskih zaprek, niti jarkov niti močvare. Je izredno okreten in drvi lahko z brzino 80 km na uro. Ta tank izdelujejo tvornice "Chrysler Corporation" v Detroitu na prestoru, kjer so lansko leto še želi žito. Do konca tega leta bodo tvornice dobavile na stotine teh oklopnih vozil.

Na Angleškem je 12. okt. pozval Lord Beaverbrook angleške delavce, naj napnejo vse sile, da se bo proizvodnja tankov še povečala. "Mi potrebujemo 30.000 tankov" je dejal minister za vojno proizvodnjo. Silna potreba tankov se je posebno pokazala na ruski fronti, zato so tudi Rusi svojo produkcijo dvignili do skrajnih meja.

KAKO SE IMAJO NA FRONTI V LIBIJI ?

Na Libijski fronti je bojišče precej drugačno; kakor pa so ga vajeni bojevniki v Evropi. Nasprotnika sta podobna dvem vojnim mornaricam, katerih ladje so zasidrane v najbolj ugodnih morskih zaklonih. Med njima leži obširno minsko polje. Vsaka vojskujoča se stranka drži vrsto utrjenih postojank od morske obale proti jugu, globoko potisnjenih v puščavski pesek.

Med obema nasprotnikoma se vleče obširno puščavsko ozemlje, priljubljeno lovišče lahkih motoriziranih oddelkov. Ti oddelki so ušesa in oči "usidranih vojnih ladij". Vendar se ti oddelki ne pomišljajo, če je treba napasti nasprotnika in ga pognati nazaj.

Motorizirani oddelki so v frontnem delu zelo marljivi. Njihova taborišča oživijo ob nastopu jutranje zarje in patrole se porazgubijo v vse vetrove, da izvršijo zadane naloge. Nekateri poizvedovalni oddelki se nasprotniku približajo do samih utrjenih postojank. Nemci postopajo na isti način, čeravno ne dosežejo njihove motorizirane patrole nikoli britanskih položajev.

Na obzorju se komaj za spoznanje riše zora. Tu pa tam pade osamljen strel. Včasih izzove tako posamezno streljanje bučno kanonado, ki se poleže šele v dopoldanskih urah. Človek bi mislil, da se na tej puščavski gladini, ki ne nudi nobenega zaklona, ne more napraviti ničesar, kar bi ostalo prikrito sovražnikovem očesu. In vendar ni tako. Ob mračnem prelomu noči v beli dan je razgled po puščavi skrajno omejen in nesiguren. Zato je to najboljši čas za razne manjše podvige. S poizvedovalnimi patrolami so na nogah tudi topničarji, v prvi vrsti tisti, ki imajo opravka s protitankovskim orožjem. Z vso hitrostjo in točnostjo zasedejo vse tiste važne točke, ki obvladajo smeri priljubljenih sovražnikovih sprehodov. Topovske cevi pokrivajo brezmejne karavanske poti, ki so jih poglobila in razširila oklopna vozila. Iznenađenja sovražnika so v puščavskem svetu najprijetnejše opravilo. Nič ni prijetnejšega kakor zalotiti nemški oddelk na patroliranju in mu pošteno nadrobiti po nekaj granat v jekleni trebuh. Uspehi takih jutranjih pozdravov so različni. Večkrat ostane na bojišču polomljen nemški tank ali oklopni avtomobil, včasih pa privlečejo domov tudi po nekaj ujetnikov. Ko je jutranje delo končano, se vračajo patrole v taborišča in z njimi tudi protitankovsko topništvo.

Po dnevi je vse polno raznih drugih opravil. Oklopne edinice in opazovališča stalno poročajo, kaj uganja sovražnik. Vsako njegovo premikanje nemudoma javijo večjim edinicam na stalnih postojankah. Nočne patrole opravljajo teške in nevhvaležne posle. Pod okriljem noči preiskujejo minska polja sovražnika in ogledujejo njegove utrjene postojanke. Nočne patrole prehodijo na desetine kilometrov globoko proti sovražnikovi brambni črti. Pri tem delu morajo biti patrole skrajno previdne in se morajo izogibati vsakega šuma in svetlobe, ki bi jih lahko izdala sovražniku. Noč ima tudi tu svojo moč. Nič ni lažjega kakor, da zaideš med sovražno patrolo, da izgubiš orijentacijo, da ti kompas ostane nekje v pesku, da te zaloti peščeni metež itd. Noči so v puščavi precej hladne in včasih te zazebe prav do kosti.

Stalne eksplozije, ki se v zadnjih časih pogostokrat slišijo po ves dan na južnem delu fronte, dajo slutiti, da se Nemci nadalje utrjujejo. To pa še ne pomeni, da se pripravljajo samo na obrambo. Stevilne izgube njihovih transportov na Sredozemskem morju so vsekakor znatno zmanjšale udarno silo germansko-laških zaveznikov, ali Nemci so ljudje, ki radi prikrivajo kanalčka pod klobukom, pravijo Avstralijanci. Ogromne količine ameriškega in britanskega orožja pa nudijo dovolj jamstva, da bi se vsak nemški poskus približati se Nilu, izjalovil.

Ce in kadar bo angleško Vrhovno vojno vodstvo zapovedalo v Libiji "NAPREJ", bo dirka po puščavi zopet prišla do svoje veljave. Mogoče, da ta dan ni več daleč...

.....

Pripomba. Zelo mi je žal, da nisem mogel pozdraviti prijateljev, ki so prišli iz juga. Rekli so mi, da ostanete tu najmanj tri dni. Na žalost sva našla s prijateljem Rib. že naslednji dan po vašem prihodu, taborišče izpraznjeno. Če bo le mogoče se v kratkem vidimo. Sporočite mi kdaj bo prisega in pišite mi na sprednji naslov. Na vsak način: DOBRODOŠLI! Vsem! Prav lepe in iskrene pozdrave od našega predsednika dr. Čoka iz Londona! Bodite pridni in poslušni! O obeh bratih, ki sta me naprosila za informacije, žal še vedno nimam odgovora. Iščejo jih pa jih ne morejo najti. - Spomnite se danes svojcev v domovini!